
Historie budovy

Hybernská ulice a Kampus Hybernská

Hybernská ulice byla významnou dopravní tepnou už od středověku. Patřila k prvním dlážděným ulicím v Praze a byla vyústěním trasy z druhého nejdůležitějšího středověkého města - Kutné Hory. Dlážděnou ulicí, jak se ve 14. století Hybernská ulice jmenovala, proudilo do Prahy nejen stříbro z Kutné Hory, ale také první studenti nově založené Univerzity Karlovy.

Ulice lákala svou prestižní polohou bohaté měšťany, ale i řemeslníky. Podél ulice postupně vznikala souvislá zástavba domů majetných sladovníků a pivovarníků.

Svůj současný název získala Hybernská ulice podle františkánského řádu z Irska (Irsko je latinsky Hibernia). Tento řád přišel v roce 1629 pomoci s rekatolizací kláštera sv. Josefa po výhře katolíků v bitvě na Bílé hoře. Na místě jejich klášterních budov a zahrad na dnešním náměstí Republiky stojí nyní obchodní dům Palladium. Oficiálně se však název Hybernská ulice začíná používat až na počátku 19. století.

Hybernská ulice je bez nadsázky ulicí paláců, do dnešní doby jsou dochované například palác Kinských nebo Swéerts-Sporckův palác.

Podoba budovy

Na místě dnešního Kampusu Hyberská byly kolem roku 1370 postaveny dva středověké měšťanské domy, v roce 1381 přibyl pivovarnický dům. Tyto tři budovy tvoří základ dnešního kampusového sedmidomí.

Velké přestavby se budovy dnešního Kampusu Hyberská dočkaly až kolem roku 1770, kdy zde na popud nového majitele Desfours-Adienville vznikl přestavbou čtyřkřídlý barokní palác s rozsáhlou okrasnou zahradou. Okrasné stromové zahrady byly oblíbenou součástí obydlí barokní šlechty, z krásně zdobených interiérů mohli nahlížet do neméně krásných zahrad.

Podoba budovy A, jak ji známe dnes, vznikla v roce 1846 na návrh Johanna Heinricha Frenzla. Část barokního paláce byla přestavěna na budovu v klasicistním stylu, která měla tři patra, pavlače do dvora na kamenných krakorcích s oplechovanými přístřešky a dva balkony vedoucí do ulice.

Čtvrté patro, ve kterém se Didaktikon nachází, a půda nad ním jsou nástavbou až z roku 1924. Můžete si povšimnout, že čtvrté patro má nižší stropy a menší okna než zbylá tři patra. V této podobě se budova uchovala až do dnešní doby.

Využití budovy

Domy v Kampusu Hyberská sloužily v průběhu staletí nejrůznějším účelům. Původní měšťanské a pivovarnické domy koupil v roce 1463 král Jiří z Poděbrad, aby zde ubytovával svoje dvořany a sloužící, kteří se již nevešli do nedalekého Králova dvora, který stál na místě, kde dnes nalezneme Obecní dům. Později byl dům přeměněn znovu na pivovar a vystřídal několik majitelů.

V roce 1770 začala přestavba na knížecí palác rodu Desfours-Adienville a byla tím zahájena téměř stoletá éra knížecího bydlení. Poslední obyvatelka z rodu Desfours, kněžna Josefína, prodala palác továrnímu výrobcí likérů. V rukou majitele likérky byla i v roce 1861, kdy byla na zahradě postavena tělocvična, která byla údajně původně zamýšlena pro nově vznikající spolek Sokol. Tělocvična se však sokolovnou nikdy nestala, svému účelu ale nejspíš sloužila německé tělocvičné jednotě Tunrverein.

Mezi lety 1881-1882 byla velká část paláce adaptována na byty, přístup do dvora zůstal průjezdem, stejně jako je tomu dnes. Objekt však chátral. Byly zde skladiště, písárny či banka se směnárnou. V roce 1942 bylo přízemí budovy A adaptováno na velkou úřední dvoranu s přepážkami a čekárnami.

Zajímavou kapitolou dějin Kampusu Hyberská je její zabrání bezpečnostními složkami hned po komunistickém převratu v roce 1948. Celá Hyberská ulice byla pro režim významnou politickou lokalitou. O tom, co se přesně dělo v budovách Hyberské 4 se nedochovaly žádné přímé záznamy, chybí i fotografie.

Využití některých z prostor dnešního Kampusu lze tedy pouze odhadovat z vybavení, které zůstalo částečně zachováno a nepoškozeno. V prvním patře budovy A zůstala do zdí zasekaná kovová madla, která mohla StB využívat k připoutávání lidí čekajících na výsledcích. Traduje se, že vykachličkovaná místnost ve sklepě Kampusu sloužila jako výslechovna. V průběhu rekonstrukce byla objevena telefonní rozvodna, jejíž kabely byly zřejmě propojeny přímo do Bartolomějské, kde měla StB hlavní sídlo. Na půdě budovy A (tedy přímo nad Didaktikonem) jsou zachovány zbytky kukaně, zřejmě sledovací pozorovatelný. Takové bývaly po Praze rozmístěny na strategických místech, StB měla pokryté všechny významné křižovatky a mohla sledovat pohyb prakticky kohokoli. Po roce 1989 byla budova majetkem Ministerstva vnitra, od roku 2008 je v majetku Hlavního města Prahy.

V září 2015 bylo uzavřeno Memorandum o spolupráci Univerzity Karlovy a Magistrátu Hlavního města Prahy k projektu Kampus Hybernská. Tím začala nová kapitola života Hyberského sedmidomí. V rámci Kampusu Hybernská zde v průběhu let vznikly dílny, galerie, kavárna a také proběhlo nespočet akcí.

5. Dvorní průčelí hlavní budovy – pohled západním směrem.

6. Dvorní průčelí hlavní budovy – pohled východním směrem.

Didaktikon můžeme vnímat jako most mezi minulostí a současností, a to nejen kvůli tomu, že je umístěn v této budově s bohatou historií. Není to totiž poprvé, kdy budova A slouží jako vzdělávací centrum. V roce 1842 palác zdědila kněžna Josefína ze Schwarzenbergu, rozená Defours. Kněžna Josefína zde provozovala salon, tehdejší neoficiální celoživotní vzdělávání. Salon vždy vedla dáma a vedle hudebních produkcí zde probíhaly diskuse a polemiky na zájmová nebo konverzační témata. Salon formoval vkus a veřejné mínění, fungoval také jako tehdejší obdoba sociálních sítí. Zde se hodnotila umělecká díla i filozofické proudy a favorizovaly se osobnosti veřejného života.

